

Ethiek gegrond in onschuld

Dit artikel is gebaseerd op de tijdloze inspiraties uit het archief van Marieke de Vrij

Al vele jaren werkt Marieke de Vrij op verschillende vakgebieden. Zij heeft inmiddels een rijke ervaring op heel diverse terreinen. Ook in de wetenschap, waar niet alleen kennisvermeerdering voorop staat, maar zeker ook de vraag welke koers men betreffende ethiek dient te gaan. Want er is veel wetenschappelijke en technische vooruitgang geboekt en de mogelijkheden zijn enorm toegenomen, maar deze zijn niet altijd ethisch verantwoord.

Normbesef

Als maatschappij raken we steeds verder weg van ethisch normbesef. Zo kan de zorgsector door te weinig financiën onvoldoende betrokken menswaardige zorg meer aanbieden. De aarde wordt vergiftigd en tot in de diepere lagen beroofd van haar schatten, terwijl we ons afval er voor in de plaats dumpen ¹⁾. Ook de bio-industrie laat veel voorbeelden zien van hoe we onwaardig met dieren omgaan en hen beroven van hun natuurlijkheid en rechten. Verlies aan ethiek kon ontstaan door een eeuwenlange sterke benadrukking van het denken en een tekort aan eerbiediging van het gevoelsdeel in de mens. Nog steeds is er een grote gerichtheid op kennisopname, terwijl voorbijgegaan wordt aan wat wezenlijk is, namelijk de waarde en waardigheid van ieder leven. Deze essentie dient duidelijk te zijn en te dienen als uitgangspunt voor beleid en toekomststrategieën, daarin ook opgenomen een blijvende verantwoordelijkheid voor de gevolgen. Een toekomstwaardig beleid verdient ondersteuning vanuit waarden die zorgvuldigheid voorstaan, zowel naar wat verricht is als naar de doorwerking ervan op de lang termijn. Want ware vooruitgang behoeft vernieuwing vanuit ethische waarden.

Ethiek en onschuld

Wij allen dragen diep in onszelf een toetsingsvermogen waarmee we zuiver ethisch aanvoelend kunnen zijn en daarmee herkennen wanneer een vergrijp of onrecht geschiedt. Dit toetsingsvermogen is onze *onschuld*. Hiermee zie je als het ware door de ogen van een kind de wereld in zijn bezielde vorm. Maar onschuld is niet hetzelfde als naïviteit. Op aarde doe je ter verruiming van je bewustzijn allerlei ervaringen op en leer je, in deze wereld van tegenstellingen, je van naïviteit te bevrijden en tegelijkertijd je onschuld te behouden.

Bij kinderen is deze onschuld veelal nog onaangetast: ze voelen primair, staan open naar de wereld om hen heen en vertellen nog vanuit hun pure belevingsveld. Maar juist hierin ligt ook het

risico diep geraakt te worden. Als opvoeders willen we vaak te zeer waarschuwen om niet naïef te zijn en maken we te weinig onderscheid tussen de verschillende uitingen van naïviteitsgedrag en het wezenlijke van onschuld, en hoe je je daartoe leert verhouden. In deze scholing van behoud van onschuld en verlies van naïviteit zijn er twee wegen:

- a. Je raakt zo teleurgesteld dat je opgeeft te geloven in het zuivere buiten jou. Daarmee verlies je echter ook steeds meer het contact met de zuiverheid in jezelf wanneer je naïviteit over dezelfde kam scheert als onschuld.
- b. Je voelt de geraaktheid van onzuiverheid die je ontmoet, maar verliest je er niet in. Je registreert het en ontwikkelt een zuiver inschattingsvermogen in de type mensen die je ontmoet en zaken die plaatsvinden, zodat je daarop voorbereid bent.

Daar waar de wereld té overdonderend is, té afwijkend van jou, is het belangrijk heel te blijven van binnen. Je dient jezelf te beschermen en tegelijkertijd de verschillen in kaart te brengen, zodat je beter berekend bent op wat je ontmoet. De onschuld in jou is hierbij het enige referentiekader waarin je ten diepste kunt voelen of iets waardig en waarachtig is.

Verlies van onschuld

Niet alleen tijdens de opvoeding kan de onschuld aangetast worden, ook het onderwijssysteem is niet behoedend genoeg hier naartoe. Er is vaak te weinig aandacht besteed aan het invoelende vermogen in de mens zelf en te weinig vanuit rust bewogen stilgestaan bij dat waar we dagelijks mee te maken hebben. Het onderwijs is sterk gericht op prioriteit geven aan mentale ontwikkeling en het behalen van economische doeleinden. Maar het denken dient immer door het hart getoetst te worden op bijvoorbeeld zuiverheid, waarachtigheid en menswaardigheid: vanuit het voelen brengt het hart de toetsing voort die van daaruit het denken gaat aanraken. Vervolgens kan het overzichtelijk en helder in taal en woordkeuze naar buiten gebracht worden.

Ook wanneer het onderwijssysteem te inperkend en opleggend van aard is, kunnen de natuurlijke vermogens in de kinderen gemakkelijk bedolven raken. De groepscohesie vindt dan niet meer op een natuurlijke basis plaats, waardoor het universele in mensen - de ethiek van de samenhang, maar ook de verwondering over bijvoorbeeld de natuur - niet meer vanuit het hart wordt beleefd.

‘Als we in deze tijd doorlevingsvaardigheden in vrouwen en mannen niet serieus nemen, vergalopperen we ons in de beslissingen die we maken’

Veel middelbare scholieren zijn overbelast in hun denken door de volbezetheid van ingebrachte taal- en beeldinformatie, zonder die direct te koppelen aan hun voelende wezen. Dit leidt tot oververmoeidheid waardoor diepvoelendheid nog maar zelden tot stand kan komen. Want als je hoofd overbezet is, draait niet alleen je denken door maar ook je voelen. Vaak zijn dan harde indrukken nodig om het denken te overstemmen.

Ook veel volwassenen hebben moeite hun geest geheel leeg te maken om zaken te ontvangen die meer intuïtief van aard zijn. Men heeft teveel opdringerige informatie om zich heen en wordt overvoerd met beelden, waardoor het eigen beeldenrijk zich niet kan ontpoppen. Ook consumeert men – vooral via media - overmatig gevoelens van anderen, is te weinig afgestemd op het eigen gevoel en durft men nog te weinig eigengereid te functioneren.

Helder denken én invoelendheid

De overbenadrukking van het denken en de onderwaardering van het voelen, zien we weerspiegeld in een sterk masculiene samenleving. Het voelende deel in ieder van ons is al langdurig verzwakt en dit dient versneld geactiveerd te worden. Dan kan een gunstig evenwicht ontstaan naar wat ziekmakend is neergelegd vanuit overwaardering van het denken, van overwillendheid en te snelle vooruitgang, in plaats van doorleefdheid.

Eerder is in VRIJ aandacht besteed aan het zuiver mannelijke en vrouwelijk oerprincipe dat in ieder mens leeft. Zuiver helder denken (het zuiver mannelijk oerprincipe) dat met het hoofd verbonden is en zuiver helder voelen (het zuiver vrouwelijk oerprincipe) dat

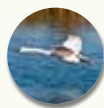
met het hart verbonden is, hebben een versterkende werking op elkaar. Dit kan tot een diep helder weten aanleiding geven en helpt op een ander niveau zaken diep doorleefd te aarden en naar buiten te brengen.

De typische eigenschap van zuivere invoelendheid is erg belangrijk hierin. Door dat verfijnde systeem van opname van wat er gaande is, kun je voortijdig in jezelf conclusies trekken en zaken bijstellen, kun je *voortijdig signalerend* zijn, zodat er geen onrecht zal geschieden. Maar vervolgens is de kwaliteit van taal- en vormkracht (het mannelijk oerprincipe) nodig om ook heel helder en precies te verwoorden wat je voelend gewaar bent.

Als met het voelen niet zuiver overweg gegaan wordt, geraak je in overloze emoties die geen begrenzing en vormkracht kennen (de bijsmaak van het vrouwelijk oerprincipe). Als denken verzandt in beredenering alleen, krijg je een koude denktrant, verlies van ethiek en kunnen zaken zich ontwikkelen die niet wezenlijk de toekomst behoeden, maar egobevestigend zijn (de bijsmaak van het mannelijk oerprincipe). Het gaat dus om een samengaan en herstellen van de balans die teveel doorgeslagen is naar denken, ten koste van het invoelingsvermogen. Als we in deze tijd doorlevingsvaardigheden in vrouwen en mannen niet serieus nemen, vergalopperen we ons in de beslissingen die we maken.

Vernieuwing vanuit waarden

Veel mensen zijn aanvoelend zaken gewaar die de gemeenschap geen goed doen, maar zij durven zich te weinig uit te spreken over wat ze vanuit de onschuld van hun hart voelen. Het is juist nodig om dit ook te tonen om maatschappelijk veranderingen

teweeg te brengen. Zo doorbreek je *passieve tolerantie*, wat wil zeggen dat je ophoudt te gedogen waar je in je hart geen vrede mee hebt. Daar dien je voor te gaan staan en dat vraagt moed, standvastigheid én volharding, om vanuit dat weten in jouw hart bewust de noodzakelijke stappen te zetten. Bepaalde ontwikkelingen hebben het echt nodig dat mensen veel eerder vanuit zelfbewustzijn hun eigen voelen waardig ontmoeten en dat kenbaar maken, ook als tegenspel tegen machten die anders teveel vanuit denkkraft zaken genereren die we geen halt meer kunnen toeroepen. Zaken als bijvoorbeeld euthanasie, orgaantransplantatie, gentechologie en klonen.

Er is dringend vernieuwing in de samenleving nodig op basis van innerlijke grondvesting van waarden. Er zijn dus mensen nodig die het waardensysteem een zuiver hart toedragen, dit nóg sterker in zichzelf verankeren en dit vervolgens durven te tonen, zodat het een diepere verankering in de samenleving kan gaan krijgen. Het waardensysteem van mens en natuur dient zó hoog in het vaandel gezet te worden dat daardoor de toekomst gewaarborgd wordt. Ook dienen de vele vernieuwende ideeën die er al zijn meer behoeding en ondersteuning te krijgen. Kijk waar je je mee kan verbinden en geef daar ook letterlijk extra energie aan, zodat het waardevolle kan blijven bestaan en niet wegzinkt in het algemene collectieve veld van besluiteloosheid.

Daar waar nog onschuld kan zijn, wordt de ethiek hooggehouden. Deze vervaagt waar grootschalig de onschuld in de samenleving wordt aangetast. Daarom is het zo belangrijk dat onschuld in kinderen, onschuld in dieren, onschuld in andere levensvormen gehandhaafd wordt. Want als de onschuld in volwassen mensen geweken is, heeft dat grote, verstrekkende gevolgen.

‘Moed is de sleutel. Moed is het wapen dat de onschuld helpt verdedigen’

De onschuld in jón

Het begint bij onszelf. Om te verwerken en te integreren wat dagelijks op ons pad komt, hebben we persoonlijke rust nodig. Doorleefdheid dient de basis te zijn van waaruit we naar buiten treden in plaats vanuit te sterke willendheid. Want als we op basis van invoelingsvermogen oprecht zouden durven spreken en handelen, wanneer wij zaken ethisch als niet-kloppend ervaren en vervolgens daar, ook zijnsbewust, ons energie aan durven te verlenen om dit tijdig ten goede te keren, dan is deze vorm- en daadkracht een enorme ondersteunende factor binnen maatschappelijk welzijn.

Het gaat dus om de onschuld in jón. Om dat contact te herstellen met dat zuivere, die openheid en verwondering, volgt hier een korte oefening van Marieke om dat pure kind in jou op te roepen en weer te voelen:

Oefening

- Sluit je ogen en neem een moment om stil te worden in jezelf...
- Vraag je even kort af wat de meest pure herinnering aan jouw kindertijd oproept...
- Probeer dan te voelen... die onschuld.. die puurheid.. die onbedachtheid... die ongeremdheid in geven.. Waarom heb je dat oorspronkelijke en die pure ontvankelijkheid gesloten in jezelf..?
- Probeer te voelen wat jou in de weg staat om vanuit die puurheid te leven, nu, vanuit een volwassen bewustzijn...
- ...en wat je voelt aan puurheid als richtlijn en als baken voor al je handelen...
- Open dan weer rustig je ogen.

Het hart openhouden is een moedige houding. Als we ons hart sluiten voor de onschuld in ons, dan missen we de leidraad in ons leven met betrekking tot zaken waar het wezenlijk om gaat. Ook al ben je beschadigd in dit leven, probeer toch de onschuld in jezelf opnieuw te ontdekken en te ontmoeten. ‘Moed’ is de sleutel. Moed is het wapen dat de onschuld helpt verdedigen.

Als het hart aan het roer staat van het denken heb je ethiek in daadkracht, ethiek in vormkracht. Dan heb je ethische universele waarden die behoed worden voor de toekomst.

Samengesteld door:

Ineke Peenstra

Transpersoonlijk psycholoog.

¹⁾ VOOR BIJVOORBEELD DE GEVOLGEN VAN CO₂-OPSLAG IN DE AARDE, KIJK EENS OP DE WEBSITE WWW.CO2NTRAMINE.NL